

VIRKSOMHEDER NEDJUSTERER FORVENTNINGERNE. POLITIKERE TALER OM STIGENDE ARBEJDSLØSHED, OG JOURNALISTER JAMRER OM KRAK OG KOLLAPS. MEN HVAD ER DEN FINANSIELLE KRISE I EN **FILOSOFISK OPTIK?** | Af **Anders Fogh Jensen, filosof** Illustration **Jakob Thorbek**

Noget har slået mig oven i hovedet under finanskrisen. Og det er ikke krisen eller finans. Det er følelsen af uvirkelighed. Følelsen af, at dette her ikke finder sted, eller at det er en ren mediebegivenhed.

Under den første Golfkrig blev den franske filosof, Jean Baudrillard, mere berygtet, end han var i forvejen, for at sige, at Golfkrigen ikke havde fundet sted. Hermed mente han vistnok, at det var en krig, der foregik i medierne, hvor det handlede om at frembringe scenarier snarere end om at uskadeliggøre en fjende. Han kunne næppe have ment, at der ikke flød blod – snarere, at det blod, der flød, flød for at skabe tegn i en tegnudveksling, der foregik i medierne.

Hvis jeg nu sagde, at finanskrisen ikke har fundet sted, så ville det være ment på samme måde: Den har fra første færd været en symbolsk begivenhed, der foregår som en tegnudveksling i medierne. Man hører, at den danske økonomi skrumper, og fra nu af vil 5000 flere blive arbejdsløse hver måned. Javel, men som en effekt af hvad? Hvad er skyld i, at den danske økonomi skrumper?

Det er, hedder det, at privatforbruget er stagneret. Okay, ja, men som et produkt af hvad? Vel ikke kun fordi flere er

blevet arbejdsløse, for det er jo netop et produkt af den såkaldte krise, så det kan ikke være dens årsag. Privatforbruget må være stagneret af andre grunde, som har at gøre med forventninger og forestillinger.

Hvorfra ved privatkonsumenterne om krisen? Jo, den har de hørt om i medierne. Medierne har ikke bare rollen som budbringere af en krise. De er medproducenter af myten om krisen.

NÅR NOGET ER LØGN, siger vi i daglig tale, at det er en myte. En myte er imidlertid ikke en løgn. Myten rummer altid et eller andet sandt – ellers kunne den slet ikke fungere som en myte. En myte fortæller os om sandheden, eller hvad der kan ske på en måde, som vi genkender. Den indskrider sandheden i et mønster af gentagelse eller nødvendighed, som vi ind i mellem kalder 'skæbnen'.

En myte trækker sin årsag fra fremtiden: Den siger, at dette og hint må ske. Myten fungerer som oraklet i Delfi, der fortalte, at hvis Kong Laos fik en søn, ville sønnen dræbe ham. Fordi det spås, at Ødipus vil dræbe sin far, sendes han bort, og derfor kan han ikke kende sin far, da han møder ham igen – og dræber ham – fremtiden ligger i kortene.

På samme måde konstrueres en myte

om finanskrisen, hvor de ekstra 5000 arbejdsløse danskere om måneden bliver årsag til deres egen fyring. Firkantet sagt: Netop fordi de ved, at fyringerne vil komme, fordi det fortælles, at der er en krise, der vil føre til fyringerne, så begynder de private konsumenter at holde på pengene, og netop derfor fyres de 5000 danskere.

Finanskrisen er en medieskabt myte, der producerer sin egen sandhed. Den finder sted, og alligevel har den aldrig fundet sted. Finanskrisen er en myte, der lægger den fremtid ud, der bliver årsag til sig selv.

Hvad kan vi så bruge det til?

At indse at finanskrisen er en myte giver mulighed for at stille panikken lidt i bero. De myteskabte effekter er netop så uvirkelige, at man ikke kan handle direkte på dem og netop så uvirkelige, at man ikke behøver at tage dem for alvorligt.

Man kan naturligvis indrette sig i krisens spøgelsesagtige hule og måske endda slå sig ned som købmand, der tjener på mytens vilkår. Men det er ikke givet, at man bliver mere lykkelig af at lade myten definere rammerne for ens handlinger. Måske bliver man mere lykkelig af at skruer ned for de kriseliderlige journalisters skingre stemmer og lade livet definere af vilkår, der er lidt nærmere livet.

Livet med slukket fjernsyn er ikke bare virkelighedsflugt. Det er myteflugt ind i en anden del af virkeligheden. 🐼

” Hvis jeg nu sagde, at finanskrisen ikke har fundet sted..”

